

TURISM DE WEEK-END ÎN CHEILE SEBEȘULUI

*Prof. MIOARA BULBUCAN
Scoala Generală nr.3, Sebes*

Valorificarea peisajelor naturale si a bunurilor culturale reprezinta un proces istoric indelungat, prin care, treptat, resursele si obiectivele de interes major, cu valoare exceptionala, au fost puse in evidenta prin diverse forme de turism.

Turismul de sfarsit de saptamana (de week-end) este rezultatul procesului intens de urbanizare si industrializare, de concentrare a populatiei in orase, unde mediul este puternic artificializat.

Intensitatea turismului de week-end este direct proportionala cu marimea centrelor urbane, dar depinde si de existenta si capacitatea de polarizare a zonelor de agrement si recreere existente.

In orasul Sebes, turismul de recreere si agrement valorifica cel mai adesea calitatile estetice ale peisajelor naturale, fiind de durata scurta (week-end), desfasurat la distante diferite (pana la 120 km), in functie de posibilitatile materiale ale turistilor si este practicat de persoane provenite din cele mai diferite clase si medii sociale si de toate grupele de varsta. Este un turism liber (de circumstanta) se deruleza in functie de propriile motivatii ale turistilor, sau in functie de anumite evenimente culturale (festivaluri muzicale si sarbatori legate de oierit) :"Zii bade cu fluiera" - luna mai, la Sugag, cu prilejul urcarii oilor la munte; 20 iulie "Nedea de pe Sureanu", targuri (Targul cepii-26 octombrie, Sasciori), hramuri (Manastirea Oasa - 15 august), pelerinaje, vanatoare, pescuit.

Prin cei 97 km lungime, Valea Sebesului ofera un potential turistic natural si antropic deosebit, justificand rolul Carpatilor in dezvoltarea fenome-nului turistic, a turismului montan, practicat indeosebi la sfarsit de saptamana (1-2 zile), de confort

modest (corturi, cabane de vanatoare, cabana Oasa), in vile-pensiuni elegante (zona Luncile Prigoanei si Oasa) sau in pensiunile turistice noi aparute.

Deplasarile de la sfarsit de saptamana se realizeaza in general, dincolo de zona periurbana, cu deosebire de turisti automobilisti, motociclisti sau cicloturisti (practicat mai ales vara), indeosebi spre Baza de agrement Petresti (strand, teren sportiv, restaurant) sau spre "inima" muntelui, pentru a-si incanta privirea si sufletul, cu maretia lacurilor de acumulare sau cu verdele padurii din salbaticia Cheilor Lazului si a Cheilor Sebesului, in Luncile Prigoanei sau cu apele limpezi ale lacurilor din circul glaciar Sureanu.

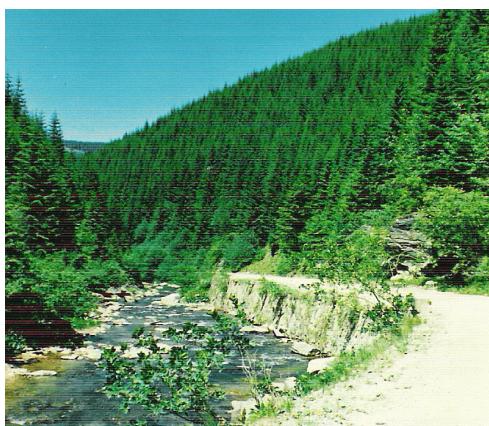
Intre Muntii Cindrel si Muntii Sureanu, raul Sebes formeaza in aval de Lacul de acumulare Oasa, sectoare discontinui de vale ingusta incatusate in sisturi cristaline si petice de calcare cristaline cu tremolit si mica, reprezentand in ansamblul lor Cheile Sebesului (Mihai Grigore,1989). Datorita aspectului lor salbatic, cu un peisaj geografic de mare atractivitate, lungimii acestora care insumeaza mai mult de 36 km, Cheile Sebesului sunt considerate de diferiti cercetatori ca reprezinta intr-o anumita masura un defileu, in care alterneaza portiuni de vale mai ingusta cu sectoare de bazine, asa cum este acela unde se afla Lacul Tau Bistra, si o serie de bazine mici de confluenta.

Cheile se desfasoara intre localitatea Dobra (la nord) si Lacul de acumulare Oasa (la sud). Catre vest, cheile sunt flancate de Muntii Sureanu, din care se individualizeaza inaltilimi ce depasesc 1500 m: Culmea Balelor (1683m), Varful Fetita (1696m). La est, cheile se desfasoara la contactul cu Muntii

Cindrel si sunt dominate in imediata lor apropiere de culmi ce depasesc in ansamblul lor altitudinea de 1200m, asa cum sunt: Fantanele (1260m), Porumbelul (1354m), La Batrana (1366m) Talha Socilor (1466m), Cazile de Sus (1602m) etc. Accesul in cadrul cheilor se realizeaza pe D.N 67-C, ce porneste din orasul Sebes, strabatand asezarile Martinie, Sugag, Dobra, trecand pe malurile lacurilor de acumulare Tau si Oasa.

Datorita acestor diferente altimetrice dintre culmile montane de la vest si cele de la est de chei, se remarcă și o anumita asimetrie de înaltime intre versantul stang (mai înalt) și cel de pe dreapta (mai coborât).

In interiorul cheilor sunt prezente paduri de foioase dominate de gorunete, fagete, scorus, mesteacan, paltin, frasin, iar in partea superioara paduri de foioase cu rasinoase, brad si larice, molid dar si pinete relicte.

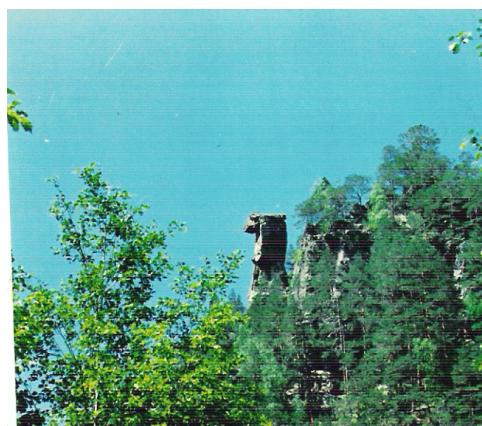

Aspect de pe Valea Sebeșului

In spatiul geografic al cheilor se afla rezervatiile geologice: "Masa Jidovului", "La Grumaji" si "Pintenii din coasta Jinei", cascade "La Turloaie", iar de pe valea Prigoanei se poate ajunge la rezervația "Tinoavele din Luncile Prigoanei"-rezervație botanică și la "Iezerul Sureanu"-rezervație complexă.

Urcand pe "Transalpina" pana la Lacul Oasa, se descopera frumusetea fara egal a plaiurilor pline de lumina din jurul "Rezervatiei peisajistice Oasa", unde turistul se poate opri pentru o noapte la Cabana Oasa sau la Cabana forestiera Curpat.

"Masa Jidovului", prin a carei semnificatie, in limbajul vechi popular, se intelege "Masa Uriasului", reprezinta o stanca isolata, aflata intr-un echilibru instabil si care se individualizeaza cu circa 4-5 m deasupra versantului abrupt, inalt de aproximativ 130m. La partea superioara are aspect de platforma, de masa, la care "Jidovul" intors din lungile hoinarele din

Masa Jidovului

imparatia sa, isi astampara foamea sau se odihnea. Stanca este inconjurata de pinete naturale instalate in mod exceptional la 600 m altitudine, relicve din perioadele reci ale cuaternarului.

La 200 m in amonte de aceasta se pot vedea mai multe stanci izolate si proeminente, numite de localnici "La Grumaji", constituite din sisturi cristaline, ce se inalta pe versantul puternic inclinat si impadurit al Sebesului. Aici valea se ingusteaza, foarte mult, avand aspectul de defileu salbatic, iar raul este puternic incrustat in albie. Versantii vaili, abrupti ca niste ziduri de cetate sunt acoperiti pe cca 2 ha cu pin (*Pinus silvestris*) si izolate exemplare de zada (*Larix decidua*).

In profil longitudinal, Sebesul prezinta in acest sector ingust, patru caderi de ape, care se succed sub forma de praguri (trepte), localnicii numindu-le sugestiv "turloaie", iar apa inspumata si galagioasa atrage privirile turistilor insetati de imagini inedite.

Rezervația peisagistică de la Oaşa

Cei care sunt "furati" de peisajul văii și ajung în weekend până în sectorul cheilor, pot dezvolta diverse forme de turism:

/ **Turismul de drumetie montană**, este stimulat de peisaje de excepție, de diversitatea ecosistemelor, de componentele reliefului glaciar cu frecvența mare în zona montană înaltă (Iezerul Săruleanu – cu mașina sau pe poteci turistice, pe Valea Prigoanei), fie în areale unde substratul geologic oferă priveliste atrăgătoare: defileu, chei, stânci, varfură ascunse, versanți abrupti, culmi cu belvedere. Practicarea turismului de drumetie este susținută de existența potecilor ciobăneni și se desfășoară în lungul culmilor secundare, oferind imagini inedite asupra văii Sebeșului (Cabana Oasa - Vf. Oasa Mare - marcaj: cruce roșie; Valea Dobrei - vf. Fantanele - vf. Porumbelu - marcaj banda albastră).

/ Turism montan climatic, este susținut de varietatea condițiilor bioclimatice, cu caracter stimulativ și frumusețea peisajelor carpătice, de prezența spațiilor lacustre naturale sau antropică.

/ Turism de vanatoare și pescuit, des întâlnit la sfârșit de săptămâna, pe tot cursul văii, fiind atrăgit pentru cei care iubesc natură, aerul și soarele, pentru cei care petrec ore de meditație cu undita aruncată în apele limpezi ale raului (pastrav curcubeu, pastrav indigen, loastră), sau de cei care participă la vanatori organizate de mistreti (40), capriori, cerbi (6-10), ciute, urși (2-4), cocișii de munte (10-12), pentru menținerea echilibrului speciilor sau și pentru trofee (în deosebi turisti străini).

/ **Turismul pentru sporturi de iarnă**, care se bazează pe existența unui domeniu schiabil local (fără amenajări, deocamdată), dar beneficiind de durată mare a stratului de zapadă și o grosime mare, în zona Luncile Prigoanei, Oasa, Sugag.

/ **Turismul cultural**, stimulat de patrimoniul local: manifestări folclorice, mestesuguri populare (prelucratul laptei, a lemnului - Sugag, piuaritul și valtoritul, olaritul - Sasiori, pictura pe sticlă-Laz, arhitectura populară).

Lând în considerare acest "bilanț turistic", Valea Sebeșului poate mulțumi o gamă variată de turisti întâlniți în spațiul montan: schiorul, turistul "curios" care dorește să descopere muntele, turistul "contemplativ" care apreciază natura, puritatea aerului, linistea, frumusețea peisajului, bogăția floristică și faunistică; amatorul de drumetie; "consumatorul" de animație (ciclourism, parapanta) și de sporturi de vară (tenis, tenis de masă, volei și.a.) și care dorește să fie pentru omul modern un loc de refugiu și de relaxare.

Bibliografie selectivă

1. Candea, M., Erdeli, G. (2003): *Potentialul turistic al României și amenajarea turistică a spațiului*, Edit. Universitară, București.
2. Mihai, G. (1989): *Defileuri, chei și văi de tip canyon în România*, Editura Științifică și Enciclopedică, București.
3. Tigu, G. (2001) *Turismul montan*, Editura Uranus, București.